

Ιστορία Κατεύθυνσης

Επιλεγμένα θέματα για τους υποψήφιους μαθητές της Γ΄ τάξης Ενιαίου Λυκείου.

➤ **1ο ΘΕΜΑ:** Να εντοπίσετε τις βασικές διαφορές του συντάγματος του 1844 με το σύνταγμα του 1864.

➤ **2ο ΘΕΜΑ:** Να παρουσιάσετε την πνευματική ανάπτυξη του ελληνισμού στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου.

➤ **3ο ΘΕΜΑ:** Λαμβάνοντας υπόψη σας τα στοιχεία που υπάρχουν στοπιο κάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να επισημάνετε τα ζητήματα που προκάλεσαν εσωτερική κρίση δύο χρόνια μετά τη λειτουργία της Κρητικής Πολιτείας.

Κείμενο
Το Κρητικό Σύνταγμα του 1899

Τα σοβαρά προβλήματα που γεννήθηκαν στην εφαρμογή του ήταν συνέπεια των ατελειών του. Για παράδειγμα ο ύπατος αρμοστής οριζόταν ως αντιπρόσωπος των Μεγάλων Δυνάμεων στην Κρήτη, αλλά συνδεόταν και με το λαό της με μια “σύμβαση”. Ήταν ο κεντρικός παράγοντας του κράτους και ο κύριος εκτελεστικός λειτουργός και σημαντικό στέλεχος της νομοθετικής εξουσίας. Όπως παρατηρούσε ο πρόεδρος της συντακτικής επιτροπής Ι.Σφακιανάκης, “το πρόσωπον του Ηγεμόνος είναι το κέντρο όλων των εξουσιών”. Από την άλλη μεριά, τα μέλη της αρμοστειακής κυβέρνησης, σύμφωνα πάντοτε με το σύνταγμα, ήταν σύμβουλοι του πρίγκιπα, ελεγχόμενοι και άμεσα υπόλογοι σ’ αυτόν μάλλον παρά στη Συνέλευση από την οποία προέρχονταν... Η Κρητική Συνέλευση, η οποία εκλεγόταν με γενική ψηφοφορία κάθε δύο χρόνια, δεν είχε σαφείς εξουσίες ούτε αρκετές αρμοδιότητες. Πραγματοποίησε μόνο μια συνεδρίαση στη διάρκεια της θητείας της και, καθώς φαίνεται, είχε περιορισμένη δικαιοδοσία, αφού η τελική επικύρωση των νόμων ενέπιπτε στην αρμοδιότητα του ύπατου αρμοστή.
Λ.Μακράκη,Ελ.Βενιζέλος, Η διάπλαση ενός εθνικού ηγέτη Μ.Ι.Ε.Τ. Αθ.1992

➤ **4ο ΘΕΜΑ:** Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και το παράθεμα που ακολουθεί να αιτιολογήσετε την άποψη του Δημ. Πουρνάρα ότι η καταψήφιση του Χ.Τρικούπη “είχε επίσης και χαρακτήρα κοινωνικο-οικονομικών:εψήφιζον κατά της πλουτοκρατικής κυβερνήσεως” (Ι.Ε.Ε τομ.ΙΔ σελ.39) (Να λάβετε υπόψη σας τις πολιτικές αντιλήψεις και την κυβερνητική πολιτική του Χ.Τρικούπη).
Κείμενο [...]Αντικατέστησε τη δεκάτη για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα με το φόρο των “αροτριώντων κτηνών”. Ο τελευταίος όμως αυτός φόρος ζημίωσε τους νέους τσιφλικούχους της Θεσσαλίας γιατί ήταν εύκολο σ’ αυτούς να ρίχνουν το φόρο στους ώμους των καλλιεργητών, εφόσον συνδεόταν με τον αριθμό των ζώων και όχι με την ιδιότητα έκταση της γης. [...].....ο Τρικούπης ευνόησε την ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής και τον επαναπατρισμό των πλούσιων ομογενών του

εξωτερικού και των κεφαλαίων τους, γιατί πίστευε ότι με τον τρόπο αυτόν θα αναζωογονούσε και θα ανόρθωνε την οικονομία της χώρας, ενώ από το άλλο μέρος θα έδινε τις δυνατότητες για την πραγματοποίηση του εθνικού προγράμματος. Γι αυτό και φάνηκε υποχωρητικός στο ζήτημα των εγγυήσεων και προνομίων που ζητούσαν οι κεφαλαιούχοι για την εξασφάλιση των τοποθετήσεων τους. Γι αυτό και θεωρήθηκε ο άνθρωπος του μεγάλου κεφαλαίου ο πολιτικός αυτός, που είχε ζήσει πολλά χρόνια στο Λονδίνο και είχε γνωρίσει καλά τη δύναμη του χρήματος μέσα στην πυρετώδη κίνηση για ευκαιριακές επιχειρήσεις και υπερκέρδη στην κεφαλαιαγορά του City. Η εισβολή όμως αυτή των κεφαλαίων φοβίζει και προκαλεί τις αντιδράσεις των εντόπιων αστών και μικροαστών. Ο πυρετός των επενδύσεων και της κερδοσκοπίας ανεβαίνει ιδίως με την αγορά εκτάσεων των Τουρκικών τσιφλικιών στη Θεσσαλία.
(Απ. Βακαλόπουλος, ο.π.,σσ. 307310

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 1^ο ΘΕΜΑ

Οι βασικές διαφορές των δύο συνταγμάτων είναι ο ακόλουθος:
- Στο σύνταγμα του 1844 ορίζεται ως πολίτευμα η συνταγματική μοναρχία, ενώ στο σύνταγμα του 1864 ορίζεται ως πολίτευμα η βασιλευομένη δημοκρατία.
- Στο σύνταγμα του 1864 κατοχυρώνεται το δικαίωμα του “συνέρχεσθαι-συνεταίριζεσθαι”, το οποίο δεν είχε κατοχυρωθεί στο σύνταγμα του 1844.
- Το σύνταγμα του 1844 καθορίζει να γίνεται η ψηφοφορία με ψηφοδέλτια, ενώ του 1864 με σφαιρίδια.
-Στο σύνταγμα του 1864 έχουμε κατάργηση της γερουσίας, που είχε θεσμοθετηθεί με το σύνταγμα του 1844.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 2^ο ΘΕΜΑ

Η απάντηση βρίσκεται στο βιβλίο, σελ 248-249 “Η οικονομική άνθηση δημοκρατικό πολίτευμα”

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 3^ο ΘΕΜΑ

Σχετικά με τα ζητήματα που προκάλεσαν την εσωτερική κρίση δύο χρόνια μετά τη λειτουργία της Κρητικής Πολιτείας αντλούμε πληροφορίες:
α) από το σχολικό βιβλίο σελ 208 “Το θετικό και αισιόδοξο κλίμα... τα κρητικά πράγματα και την ψυχολογία των Κρητών”. Επίσης σχολικό βιβλίο σελ 208-209 “Αλλά το πιο σημαντικό ήταν ... με Έλληνες αξιωματικούς” και σελ.209 “Η διάσταση ...βαρύ κλίμα διχασμού”. Ακόμη, σελ 210 “Κάτω από τις συνθήκες ...αναμέτρησης με τον Πρίγκιπα”.
β) από το παράθεμα επισημαίνουμε και αναδεικνύουμε τα εξής στοιχεία:

- Το Κρητικό Σύνταγμα αποτέλεσε κύριο σημείο τριβής λόγω των ατελειών του και του συντηρητικού χαρακτήρα του .
- Τη συγκέντρωση της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας στο πρόσωπο του Ύπατου Αρμοστή σε συνδυασμό με την επισημάνση του Ι.Σφακιανάκη.
- Το ρόλο και των συμβούλων του Πρίγκιπα Γεωργίου και την αποστασιοποίηση του από τη Συνέλευση.
- Την έλλειψη αρμοδιοτήτων της Συνέλευσης την περιορισμένη δικαιοδοσία της· αναφέρουμε ως χαρακτηριστικό στοιχείο τη μία και μόνη συνεδρίαση της Συνέλευσης κατά την διάρκεια της θητείας της.
ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ: καλό είναι τα στοιχεία που προσφέρονται από το παράθεμα να τα διαπραγματευτούμε συνδιαστικά με τα αντίστοιχα χωρία του σχολικού βιβλίου.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 4^ο ΘΕΜΑ

- Προκειμένου να τεκμηριώσουμε την άποψη του Δημ. Πουρνάρα αντλούμε -παραθέτουμε από το σχολικό βιβλίο τα ακόλουθα χωρία: σελ.80 “Το τρικουπικό κόμμα ήδη ... συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας”, σελ 80 “ Με τις νέες συνθήκες που προέκυψαν...Τρικούπης”, σελ 81 “Στα εδάφη της Θεσσαλίας ... τους μεγαλογαιοκτήμονες”.
- Από το παράθεμα αξιοποιούμε τα εξής στοιχεία που μας βοηθούν να αιτιολογήσουμε το συμπέρασμα του Δημ. Πουρνάρα: α) Η αντικατάσταση του φόρου της δεκάτης-από την κυβέρνηση του Χ.Τρικούπη- με το φόρο των “αροτριώντων κτηνών” επιβάρυνε τους καλλιεργητές, μικρούς ή ακτήμονες, ενώ ωφέλησε τους τσιφλικούχους. Παρουσιάζουμε τα σχετικά στοιχεία για το συγκεκριμένο φόρο, που αναφέρονται στο παράθεμα.
β) Επισημαίνουμε πως ο Χ. Τρικούπης φάνηκε υποχωρητικός προς τους πλούσιους ομογενείς του εξωτερικού.
γ) Επισημαίνουμε πως ο Τρικούπης παραχώρησε αρκετά προνόμια στους κεφαλαιούχους Έλληνες του εξωτερικού επιδιώκοντας να προσελκύσει αυτούς και τα κεφάλαιά τους.
δ) Τονίζουμε την κερδοσκοπική συμπεριφορά των μεγαλοκεφαλαιούχων ομογενών του εξωτερικού σε σχέση με την αγορά τσιφλικιών στη Θεσσαλία, η οποία υποβοηθήθηκε από την πολιτική του Τρικούπη.
ε) Επισημαίνουμε πως ο Χ. Τρικούπης έζησε στο Λονδίνο και είχε σχέσεις με την κεφαλαιαγορά του City , γεγονός που ενίσχυσε την άποψη ότι ήταν εκπρόσωπος του μεγάλου κεφαλαίου.

Τα θέματα επιμελήθηκαν τα φροντιστήρια

Γ.ΧΑΣΙΑΚΗΣ
στον ΠΕΙΡΑΙΑ